

Figyelem, megfigyelőképesség (vizuális és auditív figyelem)

A **figyelem** tudatunk meghatározott tárgyra, vagy jelenségre való irányulása, az ingerek közötti szelektálás. Kiemeli, pontosabbá és élesebbé teszi észlelésünket. Optimális feltételeket teremt az információk felfogásához és feldolgozásához. Területei: a koncentráció, tartósság, megosztás, terjedelem. Feladatmegoldás során, a spontán és az irányított figyelem is fontos szerepet játszik. A hatékony tanuláshoz fontos a zavaró hatásoktól mentes környezet biztosítása.

Pedagógiai szempontból fontos szerepe van a szándékos tervszerű észlelésnek, melyet **megfigyelésnek** nevezünk. Ez egyik fontos feltétele az ismeretszerzésnek. A gyermekek csak akkor tudnak valamit valóban alaposan, jól elsajátítani, ha tervszerűen meg is figyelik az egyes dolgokat, jelenségeket, folyamatokat. Kiemelkedő szerepet játszanak a gyermekek érdeklődési területei, az érdeklődés ráirányítása új területekre, a részvétel élményének elősegítése a feladatokhoz tartozó cselekvések által, a környezet visszajelzései.

Fontos a gyermekek aktivitására, életkori és egyéni sajátosságaira alapozni.

- A *tartós figyelem* fejlesztése a gyermeki élet egyik sarkalatos pontja. Nagyon fontos a megfelelően motivált tanulási helyzet kialakítása, az optimális nehézségű feladat és a pihenők beiktatása.
- Az *intenzív figyelem* fejlesztése a tanulás motiváltsága mellett a zavaró hatásoktól mentes tanulási körülmények megteremtésére irányul. Célja, hogy a gyermek figyelme kevésbé legyen elterelhető, ill. képes legyen az önellenőrzésre és az önértékelésre.
- A *szelektív figyelem* nem a megfigyelhető jelenség teljes egészére irányul, hanem annak kiválasztott elemeire. Fejleszhető minden olyan feladattal, amelyben válogatást, elkülönítést, lényegkiemelést, szempontválasztást és váltást gyakorolnak a gyermekek.
- A *megosztott figyelem* fejlesztése esetében feladatként adhatók a több szempontú rendezések, az összetett feladatok, a szerepváltásos dramatikus játékok. A megosztott figyelem gyakorlásának időtartama nem lehet hosszú, de egyetlen napon többször is alkalmazható.

Kiemelt feladattípusok:

- Azonosítási feladatok – keress ugyanilyet, ugyanekkorát, találd meg a párokat.
- Megkülönböztetési feladatok – mi változott, keresd a különbségeket.
- Hiánypótlási feladatok – mi hiányzik, egészítsd ki.
- Szabálykövetés – ritmikus sorok építése, rajzolása, társasjáték szabályainak betartása.
- Kritikus gondolkodást aktivizáló feladatvégzések – hibás halmaz javítása.

Vizuális figyelem fejlesztése:

- Építkezés: építőelemek válogatása, osztályozása utánzással vagy bizonyos szempontok szerint.
- Képkereső: képeken apró részletek keresése – varázsképek, bújóska
- Képes feladatok: kakukktojás, mi nem illik a sorba, párkeresés, hiányzó részek, képkiegészítések, azonosítások.
- Vonal - labirintus: kusza vonalak átrajzolása, párkereső melyik úton éri el a.....
- Rejtélyes labirintusok: helyes utak keresése térben – székek, padok, újságpapírok felhasználásával.
- Ritmikus sorok folytatása: korong, pálcika, stb. kirakással, gyöngyfűzés.
- Mit láttál? – letakart tárgyakról rövid időre levesszük a takarót, majd elmondjuk, amire emlékeznek.
- Helycsere: tárgyak, társak elhelyezkedésén változtatunk, amíg valaki elfordul, kimegy.
- Fényűzés: két zseblámpára van ehhez szükség. A falon a gyermeknek követnie kell a mi zseblámpánk fényét.
- Csináld utánam: egy mozdulatsort csinálunk, amit a gyermekek megismételnek.
- Ceruza építő: két ceruzát elhelyezünk az asztalon egymással párhuzamosan, majd két újabbat rájuk merőlegesen. Ezt folytatva tornyot építünk.
- Mátrix játékok: irányok, méretek, színek egyeztetése megfelelő sorrendben, térben jól elhelyezve.
- Varázslás: néhány tárgyat a földön egymás mellé állítva sorba rendezünk, a gyerekek megfigyelik a sorrendjüket, helyzetüket. A tárgyakat nagy körben kerülgetve kell körbefutni a gyermekeknek.

Auditív figyelem fejlesztése:

- Fészekrakó: a gyerekek babzsákkal a kezükben szaladgálnak, vagy babzsákkal a fejükön sétálnak, hallható jelre leülnek a babzsákra, amely a fészket jelenti a játékban.
- Ellentétlabda: ellentétes fogalompárok mondása labdadobással.
- Mozgóvers: versek, mondókák mondása ritmikusán, mozgással vagy rajzolással kísérve.
- Táviratjáték sűgással: egymás fülébe sűgünk sorban egy adott üzenetet, cél a pontos továbbítás.
- Vers, mondóka staféta: vers, vagy mondóka mondogatása közben jelre a következő gyermek folytatja.
- Szoborjáték: zenére mozgás építése, ha a zene elhallgat, szoborrá változunk.

- Szófigyelő: Történet hallgatása közben egy adott szóra kell figyelni, s ezt korong – pálcika kirakással, vonal húzásával jelezni. ugyanezt zörejháttérrel is játszhatjuk.
- Földrengés: két sorban egymással szemben ülnek a gyerekek, közöttük sétál a mesélő. A szövegbe beleilleszti a földrengés szót, ilyenkor mindenkinek helyet kell cserélnie a vele szemköztivel, de a mesélő is igyekszik helyet találni. Aki hely nélkül marad, az lesz az új mesélő.
- Lépegető: Szöveghallgatás közben, ha elhangzik egy állat, gyümölcs, jármű, játék neve, lépjetek egyet előre.
- Kirándulós lista: Képzeljétek el, hogy kirándulni megyünk. elmondok nektek egy listát, ami kell a kiránduláshoz. Amikor másodszer mondom, ki fogok hagyni valamit, fedezétek fel, hogy mi az. Úgy is játszhatjuk, hogy a mondott listában legyen több oda nem illő dolog, és ezt kell felfedezni.
- Mindent fordítva: az utasításnak ellenkezően kell cselekedni. (álljatok fel - üljetek le, lábakat előre – lábakat hátra, kezeket jobbra – kezeket balra)
- Hol ketyeg az óra? Egy hangosan ketyegő órát helyezünk el a szobában, azt kell bekötött szemmel megtalálni.
- Magasan és mélyen: mély hangra guggolva, magas hangra lábujjon járnak a gyerekek.
- Mozogj úgy, ahogy a hangok diktálják: különböző mozgások végzése hozzájuk rendelt hangokra.
- Palacsinta – percc – gombóc: különböző testhelyzeteket kell felvenni az egyes finomságok hallatán. Palacsinta: hanyatt fekvés, karok magas tartásban. Perc: törökülés, kezek a térdéken keresztezve. Gombóc: zsugorulás, térdkulcsolás. Az utasításokat gyorsan mondjuk egymás után, és úgy kell a megfelelő testhelyzetben elhelyezkedni.

Megosztotta: Grósz Tünde
óvodapedagógus